

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Correspondențele sânt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Aprile-Iunie al anului 1889, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșește cu ultima Martiu 1889, să-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiu.

* O înlesnire foarte mare în espeditiune se face prin lipirea unei tîșii de adresă dela abonamentul ultim.

Nr. 2972. Pres.

Miron,

prin îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericei ortodoxe în Transilvania, metropolit al românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania, ș. a.

Iubitului cler și popor al arhidiecezanei Nostre transilvane, iubitorilor și onorabililor deputați la sinodul arhidiecezanal: dar și milă dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos!

Având în vedere §§. 89 și 90 din statutul organic, și prin acestea declarăm de convocat sinodul ordinariu anual al arhidiecezanei Nostre transilvane la biserica Schimbării la față din cetatea Sibiu, pe **Duminea Tomei** adică pe **16/28 Aprilie** a. c. la 9 ore antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericesti, ér după acestea va urmă deschiderea sinodului în localele seminarului arhidiecezanal.

Sibiu, 2 Aprile, 1889.

Miron Romanul m. p.

Sibiu, 3 Aprile.

Raportul ministrului de culte și instrucțiune publică se discută în secțiunea parlamentară respectivă, și diarele din capitală ne aduc și de și raporte despre discutiunile asupra acestui raport.

FOIȚA.

Amintiri din seminarul academic-pedagogic de pre lângă universitatea din Iena.

(Urmare).

De aci tendența unor singuratici de a repara greșela făcută, de aci străduința de a face un seminar academic, cu scôla practică, ca fitorii învățători de gimnasii, directorii, inspectorii scolari și până la ministeriul de culte mergând, să-și poată câștiga cunoscințele de lipsă, cu cari inzeștrați, să fie în stare a ocupa cu demnitate locul, unde sunt puși. Nu voesc să fac istoricul acestei tendențe, ci me mărginesc a spune numai, că ea e mai veche, decât cred unii, dar la adevărată viață a fost adusă la Iena prin Brozka și Stoy și mai mult însă prin Ziller la universitatea din Lipsca. Cu mórtea acestuia a murit și seminarul lui, dar nu s'a stins entuziamul, ce a sciut el să-l transplante în peptul auditorilor, și astăzi o pleiadă de ómeni renumiți se fălesc cu numele lui, ideile lui au străbătut până la Carpați și chiar preste aceia, până la pólele muntelui Ararat în Armenia, unde se găsesc elevi de ai lui, lucrând în spiritul lui.

Amândouă seminarile îngropate, reinvie în tómnă anului 1886 prin un elev de a lui Ziller, prof. Dr.

Tot cu reserva de a câștiga vederi mai estinse despre starea învățământului public cu ocaziunea desbaterei raportului despre cele ale instrucțiunii în ședința publică a parlamentului relevăm la locul acesta unele lucruri, cari óre-cum anticipate au fost supuse la critică din partea presei, și nu au fost tractate nici cu obiectivitatea, nici cu bunăvoința, care după natura lor o meritau ele.

A fost vorba despre scólele medii ale confesiunilor, cari în cazul concret coincid cu cele ale naționalităților, și în special la scólele românesce se descoper mai multe defecte.

Dintre tóte cel mai esențial ar fi să fie pré puțina pregătire din limba maghiară, nepétrunderea în spiritul limbei și al literaturii maghiare în acel grad, ca aceste să se prefacă în trupul și sângele elevului, și așa să l lege de universitățile din patrie, să-l învălască în atmosfera, care dominéză cu totul opiniunea publică în statul nostru.

La acest rezultat ajunge diariul „Kolozsvar“ din Cluș, și de aici pe deoparte trage conclusiunile, cari îi convine să le tragă, de altă parte face propozițiile, cari asemenea cadréză în programul, după care se dirigéză la noi în stat opiniunea publică.

Pré puținele cunoscințe din limba maghiară sunt cauza, că elevii, care es din scólele medii române nu și continuă studiile la univertitățile din patrie, ci ei trec la universitatea din Bucuresci și Iași se și continue în mod firesc firul cunoscintelor primite în gimnasiu, cari asemenea cadréză în aceea direcțiune.

Consecunța acésta naturală se urméză în măsură așa de mare, încât guvernul României în fața gravității junilor români de aici spre universitățile din România s'a aflat îndemnat a enunția, că testimoniile de maturitate dela scólele medii din Ungaria îndreptătesc pre posesorii lor la primire în universitățile dela Bucuresci și Iași.

Acésta este conclusiunea, la care ajunge diariul din Cluș, și prorocia este, că starea acésta nu va mai dură mult, vor muri adică profesorii actuali, pre cari legea din 1883 pentru scólele medii i-a apucat în activitate, și aceia, cari vor urmă, vor scí bine unghuresce și vor prepară pre elevi pentru universitățile din patrie.

Materialul acesta e bun pentru artificii tendențioși de diare, e bun pentru ațitarea pasiunilor, cari se ridică ca valuri, și nu se alinesc nici acuma, după ce a trecut desbaterea proiectului de lege militariu, care a produs atâta agitațiune, însă el întru nimica nu coréspunde stărilor actuale de lucruri.

Ar fi măgulitoriu pentru România, când Bucurescii sau dóră Iașii ar fi centrul, spre care alérgă

tinerii din monarchia noastră pentru perfecțiunea în studiile mai înalte.

Până acuma însă peregrinagiul se face spre Viena și spre Germania.

Este tendențios lucru a afirmă, că tinerii nostri nu cercetéză universitățile din patrie pentru insuficiența cunoscinții limbei unghuresci.

Universitățile sunt destul de bine cercetate, în comparațiune cu sêrăcia poporului nostru și cu prospectele de a-și asigura viitorul aici în patrie, ele sunt încă pré impopulate.

Cum am đis, dacă voim să ațităm pasiunile, atunci putem scie și neadevăruri, căci spiritul timpului permite și un asemenea negoț.

Revista politică.

Proiectul de lege militariu s'a primit și în casa magnaților, așa precum s'a prezentat după desbaterile din dieta ungară, și după sancționare a apărut și în foile oficiale din Viena și Budapesta.

Dintre membrii, cari au luat cuvântul la desbatere însămnăm pe superintendentul săsesc, Teutsch, carele a accentuat, că sasii sunt gata cu tot avutul lor să lupte contra orientului, precum a făcut-o și în trecut. Escelența s'a I. P. S. Domn arhiepiscop și metropolit al nostru, judecând mai adenc asupra constelațiunii actuale, a đis următoarele:

Un membru fórte stimat al corporațiunii noastre legislative, discutând în ședința de eri chemarea și importanța armatei monarchiei noastre, si-a spriginit vederile cu citate referitoare la timpuri pré de mult trecuți, și a accentuat într'alte cu deosebire: că și după citatele sale oraculoase, direcțiunea, în care avem să ne desvoltăm apărarea, este orientul.

Adevărat e, ilustră casă de magnați, că invasiunile dușmănoase, care în trecutul mai îndepărtat amenințau cu devastare pământul acesta locuit de noi, scumpa noastră patrie, ni au venit mai cu sémă de cătră orient; pelângă acésta însă nici aceea nu se póte negă, că adeseori puterea de apărare a patriei noastre a trebuit să ia pozițiune și față cu alte atacuri intentate din alte părți.

Pentru fie-care patriot bun, fie el de ori ce religione sau naționalitate, datorința primă și principală este, să contribue cu tóte puterile la aceea, ca capabilitatea de luptă a puterii noastre de apărare să se potențeze cel puțin până la aceea măsură, ca ea se póta scuti cu succes monarchia și în special patria noastră față cu pericolele ce ar veni din ori ce parte, și să póta asigura pentru tóte eventualitățile vađa monarchiei austro-ungare față cu streinătatea. (Aprobări.)

Rein, cu reinvierea căruia me aflam și eu la univertitatea din Iena.

Evident fiind scopul acestor seminarii, se purced la arătarea mijlócelor și căilor aplicate, întru ajungerea acestui scop.

Să începem deci cu enararea acelora.

Înainte de tóte 'mi permit a premita, că tóte seminarile amintite se mișcă pe basa pedagogiei lui Herbart, a cărei rădăcini sunt de a se căută mai de aprópe la Pestalozzi, și mai departe chiar la renumitul metodic din vécul al 17-lea Commenius.

Pedagogia herbartiană pentru ajungerea scopului educațiunii, adică: a cultivării unui caracter religios-moral, pune trei pârghii în mișcare: disciplina, învățământul și educațiunea directă, sau în înțelesul strict al cuvântului, cu scop de al ridică pe elev acolo, unde țintesce idealul omenimei.

Ce e drept, vor fi esistat termini analogi acestora și mai înainte, sau dóră încercări de natură privată a câte unui învățătoriu cu vocațiune, cari taie în aceste trei ogașe, dar a lipsit punctul de concentrațiune a acestor trei căi; ele și-au urmat calea lor deosebită, fără a se îngrijí una de alta, uitându-și, că ele și îndreptă acțiunea spre unul și același punct. Așa a esistat disciplină și încă pre unele locuri disciplina corporalului, de asemenea învățământ, dar éráși numai de acesta, fără privire

la cultivarea voinții elevului și admoniării și pedepsei cu vorba și cu fapta, de acestea încă pré multe.

A trecut însă timpul medieval, când inchinarea la autorități era singura metodă științifică, astăzi lumea s'a desfăcut de cătușele orbiei în ale științii și nu mult va trece, când va trebui să se desfacă de ori și ce cătușe, căci liber este făcut omul și numai voinții sale libere are să se inchine.

Herbart a fost acela, care pétrundend mai adenc în natura spiritului omenesc și mai cu sémă în legile desvoltării aceleia, ne-a pus în poziție de a cunoșce și mai bine mijlócele prin ajutorul cărora putem să ajungem lesne la țintă. El ne-a dat scheletul și următorii lui au început să-l umple.

Pre principiile lui deci se baséză și instituțiunea seminarilor academico-pedagogice și în sensul ideilor lui lucră acestea.

Herbartianii și mai ales Herbart-Zillerianii, conscii de aceea, că numai acela edifică bine, care începe dela fundament, s'au apucat aici de lucru și au început să reformeze scóla poporală, ca astfel treptat să ajungă și mai departe.

Spre scopul acesta au trebuit să aibă în vedere planul de învățământ, unde este materia alésă și ordonată, apoi modul, cum acésta este de a se băgă în mintea copilului. Mai cu sémă Ziller și următorii lui esceléză în punctul acesta și nu se inde-

Când dar noi aici ne consultăm asupra unui proiect de lege, al căruia scop este augmentarea puterii noastre armate impusă de situațiunea politică: eu nu me gândesc numai la pericolele, care se pot ivi de către orient, pentru că după vederile mele noi cu acelea lesne putem isprăvi, ci me gândesc și la acelea, care după referințele politice variabile se pot involbură și din alte părți pe orizontul patriei noastre.

Ba, ori cât de mult stimez și cu încredere deplină salut referințele amicabile, care cultivate de mâni ingrititoare există actualminte între monarchia noastră și între puternicul nostru aliat, imperiul german, care sunt asigurate pe timpi îndelungați și care ne dau una din cele mai bune garanțe pentru o dezvoltare salutară a vieții noastre de stat: eu doresc monarchiei noastre o astfel de armată, carea să pōtă apără vigoros interesele noastre vitale de stat și pozițiunea de mare putere a monarchiei noastre eventual chiar și față cu imperiul german.

Și fiindcă proiectul de lege, care este sub discuțiune, corăspunde cât se pōte mai bine scopului indicat: eu proiectul acesta, deși în considerarea sarcinilor nouă, care sunt legate de el, nu chiar cu bucurie, dar ca o instituțiune neevitabilă în sistemul nostru de apărare, îl primesc cu bună inimă, înțocma, precum ni s'a prezentat. (Aprobări).

În parlamentul din Viena s'au continuat desbaterile asupra proiectului de buget, dară nu s'au terminat, cu tōtă silința, ce și-a pus guvernul pentru terminarea lor înainte de feriile sērbătorilor de Paști.

Vorbirea, ce a ținut-o Tūrck cu ocaziunea desbaterii proiectului de lege militar, în care a accentuat, că Ddeu sēferescă pe Germania sē nu fie necesitată la ajutorul austro-ungar, a dat material de discutat foilor germane. Organul principelui de Bismarck rēspunde următoarele: În Austro-Ungaria și anume în dieta din Cislaitania, proiectul de lege militar, care a fost primit dimpreună cu amandamentul dietei ungare, a dat însă la un entusiasm politic antisemistului Tūrck, încât a făcut declarațiunea grotescă, că alianța austriacă pentru Germania nu valorază nimic. După diferitele proteste ale ministrului pentru apărarea teritorială, au urmat ale deputatului Plener, precum și ale lui Rieger în numele clubului ceh, care a ăis, că alianța germană-austriacă este siguranța păcei europene, el și partida lui pledeză pentru această alianță și pentru această politică. Espunerile lui Tūrck au fost combătute și de feudali precum și de partidul național german, așa dar chiar și de amicii sei, astfel că putem ăice, că Tūrck stă singur, espunerile lui nu valorază ca și ale unui om, care vede înaintea ochilor numai tot rēu, și ascunde binele cu intențiune pentru a vedē numai rēu.

Senatul frances s'a constituit în mod sērbătoresc în tribunal. Parte la constituire aluat aprōpe tōți senatori și demonstrațiunile monarchiștilor n'au putut de loc impedecă și conturbă liniștea maturului corp.

Generalul Boulanger, carele a depus la o casă din Brussela 8 milioane de franci, a declarat, că astēptă în liniște nouele alegeri și că e sigur cum-că țera e pe partea sa. De altfel generalul a pierdut mult din autoritatea, ce o a avut între ruși, de când a plecat din Franca. ăiarele conservatōre panslaviste, deși atacă actualul parlamentarism frances, recunosc, că generalul a pierdut mult din prestigiul sēu, fugind dinaintea iustitiei țării sale, prin care a recunoscut, că e vinovat.

stulesc cu sarbedele principii: dela ușor la mai greu, dela cunoscut, la necunoscut, dela aprōpe la mai departe, ci pētrunde mai adēnc în spiritul acestor espresiuni, cari nu se pot reduce nici la persōne, nici la obiect și nici la spațiu, ci la natura spiritului. Caută și-și află alte principii pentru alegerea, ordonarea și predarea materialului: acele sunt găsite în teoria gradelor culturali istorice a concentrațiunei și a gradelor formali.

Ce însemnă acestea, pōte sē fie prima întrebare?

Teoria gradelor cult-istorice ne spune, că nu e tot una, a dă și unui copil de șase ani și unui de doispredece ani tot același nutriment, precum nu e tot una a nutri cu lapte sau carne și pe unul și pe altul. Organismul corporal, fiind diferit, cere nutriment diferit, asemenea cere și organismul spiritual diferit nutriment, după natura lui. Pentru fie care estate deci, material adaptat firei, și cumcă această este posibil, ne-o documenteză aceea lege istorico-filosofico-psihologică, carea ne spune, că individul în privința priceperii spirituale, urmēză aceeași cale ca și cum a urmat omenimea în dezvoltarea ei, până-ce a ajuns la trēpta culturală de astăzi. Urmēză deci firesce, se stabilesc aceste trepte, și convins despre paralelismul individual general, se cauți materialul din fie-care epocă și sē-l predai epocii ei congeniale. O pro-

După multă trudă s'a constituit noul cabinet reacționariu sub conducerea dlui Lascar Catargiu în următorul mod: Lascar Catargiu președinte la consiliul de ministri și ministru de interne; Al. Lahovary esterne și ad interim la lucrări publice; Gherassi, justiție; Gr. Păucescu, agricultură, comerț și domenii; Gh. Vernescu, finanță; C. Boerescu, culte și instrucțiune publică; Gen. Manu la resbel.

Foile democratice, liberale, iunimiste și iunimiste-conservatōre au întreprins o adevărată gonă contra noului guvern. În cameră a declarat cabinetul, că în privința politice esterne guvernul actual va mēntine bunele relațiuni cu puterile mari europene, ēr în politica internă va completă opera deja începută, va lucra pentru întărirea și dezvoltarea țerei, va face economii, echilibrând bugetele țerei și va apără legalitatea. La o interpelare a dlui Tache Ionescu a rēspuns Lascar Catargiu următoarele: România nu trebuie sē provōce pe nimenea, ea trebuie sē fie bine cu tōte puterile din strēinătate, căci ea are de mulțamit poziția sa tuturor statelor, ea va păstra neutralitatea; cu espulsarea iconarilor ruși consimte, căci preste țera romānescă, romānii sunt stăpāni!

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Zarand, 11 Aprile (30 Martiu) 1888.

Representanța gimnasială. — Cause momentōse. — Comisariul Veres. — Sciri economice. — Comunațiunea la Abrud și Deva.

Conform statutului gimnasial, reprezentanța gimnasială din Brad, și ține adunarea sa ordinară în 21 Maiu v. ziua de „Constantin și Elena” a fie-cărui an Adunări estraordinare se țin, când cere trebuința, sau când obvine vre-un obiect momentos pentru gimnasia.

În ēst an s'a ținut adunarea reprezentanței gimnasiale estraordinară la 23 Martiu v. a. c. Pentru astădată a fost pusă pe tapet cestiunea straformării gimnasiului nostru, pentru-ca el sē corăspundă întru tōte legei. Planul străformării precum și preliminarul de spese au fost făcute încă în vară de arhitectul Mazuchi, și acum au fost prezentate reprezentanței, împreună cu părerea comitetului gimnasial, carele a arētat venitele, de cari dispune fondul gimnasial, și cât pōte fondul sē preste pentru straformare; totodată s'a substernut și planul salei de gimnastică, împreună cu preliminarul de spese. Planurile, cât și preliminarul de spese au fost adoptate unanim de către reprezentanța, rămâne numai, că în timpul cel mai scurt sē fie substernute Venerabilului consistoriu spre revisiune și aprobare, pentru-ca straformarea gimnasiului sē se pōtă execută în decursul verei.

Spesele străformării sē sue preste 4000 fl. v. a., tot astfel și ale salei de gimnastică.

ēr încât pentru sala de gimnastică anevoie credem, că se va putē începe edificarea în acest an; deși ar fi de dorit.

Cu începutul anului scolar 1889/90 gimnasiul de aici intră în al 21-lea an al existinței. Dintre profesorii, cari au fost aplicați dela început la acest gimnasiu 2 inși funcționeză și acum. Pentru acesti doi reprezentanța au decis a-și primi cu începutul anului 1889/90 al doilea decenale de câte o sută floreni; ēr pentru un învățatoriu dela scōlele normale, conform unui conlus anterior s'a ureat salariul cu 50 fl., după un serviciu de 10 ani.

blemă acēsta, la carea acuma se lucra în Germania cu tōtă arderea sufletului omenesc. Al doilea principiu ne spune, că încă cu acēsta n'am terminat, ci mai trebuiesc sē ne aducem aminte și de aceea, că noi, ca persōne suntem una, că noi tot același, tot același Dumitru, Vasilie, Pavel, etc. ne socotim ca și pruncii, și că îndată, ce n'ar mai fi acēsta, noi nu mai avem loc în societatea omenescă, ci avem a fi puși în o societate nouă asemenea. Este deci o urmare naturală, ca noi sē ingrigim în planul nostru de învățământ a unī, ce e de unit și a despărți, ce e de despărțit, pentru-ca sē nu pēcătuiem contra dezvoltării spiritului. Principiul, care ne ajută aci se numesce concentrațiunea învățământului, carea diferesc grozav de părerile pedagogiei vulgare și este basată în natura spiritului omului.

Inchipuiți-ve deci un plan astfel înțocmit, unde fie care părțicea este pusă la locul seu și comparați-l cu un plan de al nostru, carele e de parte de o perfecțiune și veți află, că acolo este un organism, ēră aici o aglomerare.

În acela vei găsi ordine, aici contrariul, acolo vei găsi sistem, aici lipsa aceluia, de aci cu drept numirea: de un plan de învățământ sistem. (Va urma).

Luni în 27 și Marți în 28 Martiu v. a. c. a cerțetat gimnasiul din Brad directorul gimnasial, dl Veres Ignăcz, în calitate de inspector scol. suprem. A participat în fie-care clasă în orele de propunere atât Luni cât și Marți. Domnul inspector, ca bărbat consumat în ale scōlei, și cu vaste cunoscințe pedagogice, și-a făcut notițele sale în fie-care clasă, la fie-care obiect de învățământ, a esaminat ocupațiunile scripturistice scolare și domestice, apoi desemnurile elevilor, biblioteca gimnasială, colecțiunile fizicale, museul etc. Resultatul observărilor sale, în ce privesc metoda învățământului, și progresul, precum și defectele, ce a observat la întocmirea odăilor de învățământ, le-a comunicat în o ședință, ținută cu corpul profesoral.

Nu a rămas nimic ce aparține gimnasiului și instrucțiunei sē nu fi fost observat din partea sa.

În ce privesc cursul învățământului în general s'a dechiarat mulțamit, ēră în ce privesc odăile de învățământ, acele s'au aflat în parte puțin spațioase față de numărul elevilor. Chiar din acest motiv însuși fondurile gimnasiale, cunoscēnd defectele, cari sunt, au luat dispozițiunile de lipsă, ca straformarea odăilor sē se efeptuēsă în decursul verei, ca astfel la începutul noului an scolar, odăile sē corăspundă întru tōte legei.

De vre-o două septēmāni timpul e ploios. Crișul a esundat pe câte un loc. Locul este preste măsură plin de apă și pentru aceea sēmēnăturile de primăvară nu s'au putut face de loc încă. Grăul de primăvară, alacul, ovēsul, precum și sēmēnatul de plante ierbōse pentru nutrețul vitelor nu s'a putut face și precum decurge timpul nu e speranță, că în scurt sē se ridice barometrul. Nutrețul începe a se gātă la economii și arătura este tōtă înapoi.

Prețul bucatelor este tot același ca și în tōmnă, scăduț dar ce folos, că poporul nu are bani și omul sērac trebuie sē ia scump curucuzul pe așteptare până la tōmnă. Ceea-ce face mai critică situațiunea muncitoriului sērac, e împregiurarea, că încă nu pōte află lucru. Lucrurile de primăvară nu se pot efeptuē.

Astăzi a fost aici în Brad tērgul de țera, tērgul s'au bulciul Florilor. Vite cornute au venit fōrte multe. Multe vite rele, încât abia se mișca, și numai puține vite bune s'au putut vedē. Prețul vitelor se ridică, ce a fost bun s'a vëndut; deși cumpărători — fiind timpul fōrte urit — a fost puțin. Cu preț mijlociu sunt oile și caprele. Scumpi sunt porcii, și prețul lor se manține cu tărie.

Comunațiunea în urma ploilor continue e miserabilă și sub tōtă critica, încât e mirare cum mai stăm noi Zarandenii în atingere cu lumea dinafară. Spre Abrud comunațiunea e atât de grea, încât și rōgă omul mōrtea, aflându se pe drum; tot astfel și spre Deva, unde comunațiunea cu Zarandul este fōrte frecuentă.

Vedēnd omul drumurile spre Deva și Abrud i-se pare, că decând e lumea, mână omenescă nu a lucrat la ele. Și cu tōte aceste sume enorme se storc din pungile noastre pentru drumuri.

Noi dăm totul, ēră în schimb nu ni se dă nimic. ăi-se pare, că sātēnul român de aceea e făcut, ca se lucre, sē-și de ultimul cruceriu din pungă parte în dare, parte pentru arunciri, cari sunt leghion; ēră alții sē se rēsfețeze din sudōrea lui.

Este destul ca cineva sē vadă drumurile de comunațiune spre Deva și Abrud, și sē-și pōtă face o idee chiară despre starea în care se află administrațiunea politică în comitat; atât pentru acum. Astăzi se ține în Brad sinodul protopresbiteral al tractului Zarand. Ve voi raportă în detaliu. — i.

Zērnești, în 29 Martiu, 1889. Dle redactor! „Cine are meserie, are avuție.” Cestiunea ce preocupă de un timp încōce pe mai mulți preoți și învățatori romāni este introducerea lucrului de mână în scōlele noastre populare, ca un mijloc, ce contribuē în mod eficace la completarea învățământului popular și prin acesta la îmbunătățirea stărei materiale a poporului nostru.

Relativ la acest obiect atât de important pentru viața noastră preste tot s'a scris mult și s'au indicat motive plausibile, care constată până la evidentă necesitatea, scopul și folosul lui.

Mie puțin mi-au remas de ăis deci, fără de a me lăsa în detaliu me voi mărgini în general numai pe lângă cele următōre.

Dēcă privesc omul câte folose trage el dela deosebitele fapturi, de care e încungurāt în natura cea vastă și va cugetă serios asupra menițiunei lor, se va convinge, că tōte acestea sunt făcute de pré înțeleptul creatoriu numai pentru om, și câte alte folose ar mai trage el, dacă ar sci sē le întrebunțeze mai corăspunđtoriu.

Cunoscințele elementare la prelucrarea și exploatarea rațională a productelor naturale în folosul omului ca și alte sciințe și le pōte omul însuși cu temei în scōlă și încă în scōla populară, a cărei chemare este de a pune basă la o cultură omilaterală, căci numai astfel și pōte ajunge ca

șinta supremă spre a conduce pe om mai departe pe calea perfecțiunii.

Dacă școala populară ar primi în programa sa și lucrul de mână reclamat atât din punct de vedere moral cât și material, elevii vor avea ocaziune a-și câștiga dexteritate și gust pentru meserii pe cât de necesarii pe atât de neglijate la poporul nostru. Și câștigat odată gustul pentru învățarea acestui ram de știință, școala populară după părerea mea și-a ajuns scopul și în direcțiunea acésta, rămânând cu meseriile să se învețe apoi cu desăvârșire în ateliere.

Făcându-se aceste începuturi, poporul nostru va scîpărea mai bine folosul cel mare al meseriilor și va dispărea aversiunea, ce există încă și astăzi față de ele.

Meseriile cu drept cuvînt sunt considerate de un motor principal al bunei stări materiale, dela care e condiționată cultura intelectuală. Apoi fără de aceste condițiuni nu vom mai putea susține lupta pentru existență, ce se manifestă cu atîtă forță și mai curînd, ori mai târziu va trebui să succumbem, făcînd loc altora, cari ne ocupă mereu terenul de sub picioare.

Este deci timpul suprem, ca să nu mai stăm în amorțire, ci să ne deșteptăm cu o oră mai înainte, asociîndu-ne la idea cea salutară pentru introducerea lucrului de mână în școlile noastre, să ne concentrăm activitatea și să ne învolăm cu toții sub flamura dlor învățători din Brașov G. Moian și C. Mușlea, cari cu un devotament rar militază pentru realizarea lucrului din cestiune.

Nu știu, ce ne ar mai pute împedea de a nu pune cu toții umăr la umăr pentru un scop atît de mare și sânt, decît pôte detestabilul indiferentism, ce rîde la rădăcina viciului ori-cărei națiuni, earea nărși dă silința a se desbrăca de el pînă cînd nu, creea tu-și.

Mijlocele pentru realizarea scopului la care tindem, nu putem dice că ne lipsesc, numai voință se fie și e știut, că unde e voință e și putință.

Cu bucurie constat la acest loc, ca idea sulevată de zelosul nostru învățătoriu G. Moian în apelul seu sub titlul: „O cestiune ardețore“ a aflat deja mulți aderenți ba chiar corporațiuni de valoare necontabilă, cum sunt Reuniunea învățătorilor români gr. or. din nistrictul al X-lea Brașov și sinodul protopresbiterial al Branului, care au luat dispozițiunile necesare ca idea acésta să se traducă cît mai curînd în faptă spre binele și folosul nêmului nostru.

Acestea premise, sper că Prea venerabilul consistoriu archidieceșan va luă în părinteșcă așteptare vederile espuse în acésta materie cu respect la introducerea lucrului de mână în școlile noastre populare. V. B.

Convocare.

Despărțementul al III lea al „Reuniunii învățătorilor români gr. or. din districtul al X lea Brașov“ și va ține adunarea sa generală Joi în 13 Aprile a. c. st. v. în localul școlii capitale gr. or. din Rêșnov, anunit dela 9—12 ore a. m. și dela 3—5 ore p. m.

La acésta adunare sunt invitați a luă parte toți p. t. membri ai despărțementului precum și alți iubitori de progres.

Agende:

1. Deschiderea ședinței prin președinte.
2. Cetirea apelului nominal.
3. Desbatere asupra temelor propuse de On. comitet central: a) mijlocele prin care s'ar pute introduce lucrul de mână în școala populară; b) autoritatea învățătorului în și afară de școlă și mijlocele de a o susține.
4. Propuneri eventuale.

Membrii, cari voesc a prelucra vre-una din temele amintite sunt invitați a se însinua la presidiu cu 8 zile mai înainte de terminul ficsat pentru ținerea adunării.

Zărnești, în 29 Martiu, 1889.

Vartolomeiu Bude,
președinte.

Ioan Străvoiu,
notariu.

Varietăți.

* Maj. Sa monarchul nostru s'a indurat pré grațios a donă pe sêma comunei bisericesci gr. or. din Semlacul-mare pentru ridicarea unei biserici suma de 280 fl.; ér pentru locuitorii păgubiți prin foc ai comunei Berivoi mici, 120 fl.

* (Dela Curte.) Maj. LLor precum și archiducesa Maria Valeria au plecat din Budapesta Sâmbătă sêra cu trenul separat al curții și fără a stă în Viena au sosit la Ischl. Archiducesa Stefania petre trece tot în Mira-mera. Mama Alteții Sale, Henrieta de Belgia a sosit acolo, se vorbește că și regele Leopold și va cercetă în curînd fica. Archiducesa Stefania va mai petrece încă pînă pela începutul lui Mai în Mira-mera, ér deacolo va sosi în Laxemburg.

* (Chirotonire.) Duminecă în 2/14 Aprile a fost chirotonit intru presbiter teologul abs. Ioan Ințu, ales capelan în Perșiani, tract. Făgăraș.

* (Promoțiune.) Sâmbătă în 1/13 Aprile a fost promovat la gradul de Dr. în drepturi, cand. avocat. dl Nicolau Vecerdea. Felicitările noastre!

* (Denumire.) De translator pentru limba română și germână pe lângă tribunalul din Deș a fost denumit dl avocat Aug. Muntean cu post sistemisat.

* (Marele premiu Năsturel-Herescu.) Academia română a decernut marele premiu Năsturel Herescu de 12,000, cu 20 voturi contra 4, dlui Alecsandru Odobescu.

* „Sebeșana“, institut de credit și de economii, societate pe acții în Sas Sebeș. Acest institut și-a început activitatea în Iunie 1887 cu un capital fundational de 15.500 fl. v. a. în 310 acții. Depuneri s'au făcut în primul an de gestiune 27.022 fl. 18 cr. Circulațiunea cassei a fost în total în anul prim de gestiune de 169.931 fl. 06 cr. v. a.

Profitul curat a fost de 1880 fl. 12 cr. v. a. din care s'a decis în adunarea generală a institutului ținută în 31 Martiu 1889 a se dá 5% interese după capitalul fundational și alte 5% dividende acționarilor. Astfeliu primul cupon la acest institut se va solvi cu 10% adecă 5 fl. fiind acțiunile de câte 50 fl. Cuponul în sensul decisiunii adunării gen. se va solvi și înainte de 1 Iuliu. Afară de aceea s'a dotat fondul de rezervă cu sumă mai mare ca cea provădută în statute, și s'a votat si spre scopuri filantropice 30 fl. v. a.

Opiniunea generală a acționarilor e de a se face încă o nouă emisiune de acții și încă dacă se pôte în număr mai mare ca la prima emisiune, făcîndu-se firesce apel și la esterni.

* (Un proiect de reformă al ministru lui Baross.) Ministrul Baross pregătesce proiect de reformă pentru liniile de fer ung. de stat, asemenea proiectelor Dr. Engel și Porrot. Conform acestui proiect prețurile călătoriei pentru persóne vor fi reduce în mod radical. Pentru cea mai lungă călătorie pe classa a doua, bunăoră din Brașov la Bruck, se va plăti numai 6 fl. pre cînd acum se plătesce 41 fl.

* (Aplanare de divergențe) Intr'o corespondență publicată într'unul din Nrii anteriori dl Ciriac Nestor din Bucerdea-vinosă a arêtat, că fără causă legitimă a fost lăsat afară din lista membrilor sinodali, despre ce a făcut arêtare și la Preav. consistoriu archidieceșan, de unde ordinându-se cele necesari, cșind protopresbiterul în fața locului, în un sinod extraordinariu a fost suscept în listă — după-cum ni se scrie.

* (Metropolitul Mihail.) După sêrbătorile sf. Pasci ex-mitropolitul sêrbesc Mihail e hotărît să vină la Belgrad din Moscva. În călătoriiasa va trece și prin Petropolea spre a mulțami guvernului central rus pentru binevoitorea ospitalitate.

* (Adresă de felicitare.) Tribunalul din Cluș a hotărît a trimite nou denumitului ministru de iustție, Desideriu Szilágyi o adresă de felicitare.

* (Efectul legii ungare pentru losuri.) Legea ungară pentru losuri a avut un efect puternic asupra losurilor țêrilor străine. Losurile sêrbesci dela monopolul tutunului, cari vor fi eschise de pe piețele ungare au scădut apruce cu 1 fl. v. a. pe cînd losurile italiene ale crucii roșii, cari sunt notate la bursa din Budapesta s'au ridicat în mod considerabil astfeliu, că prețul lor se urcă pînă la 18 fl.

Dl proto-medie comitatens Dr. H. Süssmann, zelosul inițiatoriu al reuniunii igienice din comitatul Sibiuului, ne recercă să dăm publicității statutele acestei reuniuni, ce fiind și altfeliu de un interes public, în cele următoare le publicăm în totă estensiunea.

Statutele reuniunii igienice a comitatului Sibiu.

(Reuniune pentru îngrijirea sănătății generale).

§. 1.

Titlul.

Reuniunea igienică a comitatului Sibiu. (Reuniune pentru îngrijirea sănătății generale).

§. 2.

Domiciliul Sibiu.

§. 3.

Scopul.

a) Lățirea cunoscințelor igienice între popor.
b) Promovarea îngrijirii sanitare la copii, și combaterea mortalității mari a copiilor.

c) A stărui pe cale socială la delăturarea scăderilor igienice îndeosebi a beției și a unor morbuiri contagioșe, ce se ivesc pe teritoriul comitatului Sibiu.

d) Preste tot a stărui la îmbunătățirea stărilor igienice în comitatul Sibiuului.

§. 4.

Mijloce.

a) Câștigarea de membrii interesați pentru scopurile reuniunii.

b) Ținerea de întruniri și prelegeri populare.
c) Edarea de scrieri igienice populare și lățirea lor la popor.

d) La cerere: darea de opinii în cestiuni igienice.

e) Compunerea de proiecte: spre a sană și împedea lățirea beției și a unor bóle contagioșe; mai departe, executarea practică a acestor măsuri în propriul cerc de activitate, amêsurat mijlocelor materiale disponibile.

f) Arangiarea de concursuri pentru copii (espoșițiuni de copii cu împărțiri de premii, în scopul promovării îngrijirii sanitare a copiilor.

g) Ajutóre pentru tractarea medicală a copiilor sêraci, morboși din comitatul Sibiu, eventual: prin subvențiuni materiale.

h) Atragerea atențiunii autorităților și a publicului asupra scăderilor comune igienice recunoscute și asupra mijlocelor acomodate spre ajungerea scopului.

§. 5.

Membrii reuniunii.

Membrii reuniunii sunt: 1 ordinari și 2 ajutători. Membru ordinar e, cine solvesce pe an 1 fl.; ér membru ajutătoriu cine solvesce pe an 50 cr. ca tacsă de membru.

Membru al reuniunii pôte fi: fie-care persónă cu bună moralitate, care a ajuns al 18-lea an al vieții, și se deobligă a solvi tacsă de membru.

§. 6.

Drepturile membrilor.

Membrii au drept a participă atît la adunarea generală a reuniunii, cît și la prelegerile ținînde, și a pretinde câte un esemplariu din publicațiunile edate de reuniune.

Membrii ordinari au dreptul de votare la adunarea generală și pot fi aleși în comitet și în birou.

§. 7.

Datorințele membrilor.

Membrii au a-și solvi tacsăle lor la începutul fie-cărui an, cel mult însé pînă la finea lui Martiu.

Mai departe e datorința fie-cărui membru de a promovă după puteri scopurile reuniunii.

§. 8.

Conducerea reuniunii.

Reuniunea se conduce: a) de adunarea generală; b) de comitet; c) funcționari.

§. 9.

Adunarea generală.

În fie-care an se ține o adunare generală ordinară și adecă: încât numai e posibil în luna lui Maiu. Dia se va anunța publice prin președintele, cel puțin cu 15 zile înainte. Adunări generale extraordinare se pot convocă prin președintele în urma hotărîrii comitetului, sau dacă în privința acésta, 20 de membrii insinuă o propunere. Pentru ținerea unei adunări generale se recere, afară de membrii comitetului și de funcționari, prezența cel puțin a 15 membrii; în cas contrariu e de a se conchemă o altă adunare generală cu termin de 8 zile, în care apoi cei preșenți, necondiționat pot aduce concluse.

La aducerea de concluse valide se recere majoritate absolută. La cas, cînd voturile ar fi egale, decide votul președintelui. Protocolul ședinții se subscie afără de președintele și de secretari, încă de doi membrii esmiși spre verificare.

§. 10.

Obiectele adunării generale.

a) Alegerea funcționarilor și a comitetului;
b) Raportul comitetului despre activitatea reuniunii, și despre starea finanțială.

c) Esaminarea rațiociniilor.

d) Stabilirea preliminarului și a programului de lucrări pentru anul următoriu;

e) Propuneri: propuneri, ce cad în resortul lucrării, ori al intereselor reuniunii, făcute în scris și bine motivate, trebuie insinuate la comitet, cel puțin cu 14 zile înainte de adunarea generală. Propuneri insinuate mai târziu nu se pertractează, ci se avisază comitetului spre a referă asupra lor în procsima adunare generală. (Va urma.)

Loterie.

Sâmbătă în 13 Aprile 1889.

	52	39	36	66	34
Timișoara:	52	39	36	66	34
Viena:	48	55	35	79	24

Bursa de Viena și Pesta.

Din 13 Aprile 1889

	Viena	B.-pesta
Renta de aur ung. de 6%	—	—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	99.70	99.50
Renta de aur ung. de 4%	95.85	102.90
Galbin	5.66	5.60
Napoleon	9.51 1/2	9.52
100 marce nemțesci	58.75	58.75
London pe (poliță de trei luni)	123.15	120.10

Nr. 244 [51] 2-3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III din Cheia, protopresbiteratul Branului, se escrie prin acesta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

- 1. Dela umblarea cu sf. cruce in ajunul botezului dela 90 familii întregi și 30 veduve à 2 fl. și 1 fl. . . . 210 fl.
2. Dela circa 3 cununii à 7 fl. . . . 21 fl.
3. Dela 20 botezați à 1 fl. . . . 20 fl.
4. Dela 14 morți à 3 fl. și 1 fl. 50 . . . 33 fl.
5. Folosirea curții bisericice ca livade . . . 16 fl.
6. Din fondul bisericesc in bani gata . . . 100 fl.
Suma 400 fl.

Doritorii de a reflecta la acest post, vor avé de a-și așterne petițiunile lor la subscrisul oficiu protopresbiteral, instruite conform statutului organic și regulamentului congresual din 1878 pentru parohii, până la termenul sus indicat.

Zernesti, 28 Februaru, 1889. Oficiul protopresbiteral al Branului Traian Mețian, protopresbiter.

Nr. 159 [56] 2-3

CONCURS.

Pe baza deciziei Preaveneratului consistoriu archidieceșan ddo 15 Novembre 1888 Nr. 4246 B. se escrie

concurs pentru întregirea parohiei a doua din Rechita și filia Strugariu de clasa a III-a cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt.

- 1. Dela 135 familii câte o ferdela de cucuruz in grăunțe de 16 cupe vechi și un adaus la ferdela de 25 cr. cari computeate in bani dau suma de . . . . . fl. 169,37
2. Câte o di de lucru de familie, socotite à 50 cr. fl. 67.50
3. Dela umblarea cu cu s. cruce in ajunul botezului à 50 cr. . . . fl. 67.50
4. Dela folosința unui fenaș . . . . . fl. 3.—
5. Dela venitele stolare regulate fără considerarea altor prestațiuni accidentale . . . . . fl. 96.50
Suma . fl. 403.87

Aspiranții, cari vor se reflecteze la ocuparea acestei parohii, au ași așterne rugările instruite conform legilor in vigore oficiului protopresbiteral subsemnat in termenul de sus. Concurenților le stă in voe a se presentă sub durata concursului in vre-o Duminecă in biserica din comună.

Rechita, in 12 Februaru, 1889. Comitetul parohial in conțelegere cu protopresbiterul gr. or.

Ioan Tipeiu, protopresbiter.

Nr. 161. [49] 3-3

EDICT.

Iacob Drăgoiu, gr. or. din Aciliu, care au părăsit cu necredință pre legiuita lui soție Măria nasc. Vasilie Meț, gr. or. tot din Aciliu, fără a se scî unde petrece, conform rezoluțiunei consisto-

riale din 21 Februaru a. c. Nr. 1782 B.— se provocă a se presenta la subsemnatul oficiu in termen de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contra procesul divorțial, intentat asupra-i de soția lui, se va pertracta și decide și in absența lui.

Seliște, 16 Martiu 1889.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Seliștei. Dr. Nicolae Maier, protopresbiter

Nr. 168/1889. [43] 3-3

EDICT.

Teodor Mocan, gr. or. din Seliște, care a părăsit cu necredință pe legiuita sa soție Elisaveta nasc. Ioan Comă, gr. or. tot din Seliște, fără a se scî unde petrece, — conform rezoluțiunei consistoriale din 21 Februaru 1889 Nr. 1056 B. — se provocă a se presentă la subscrisul oficiu in termen de 6 luni dela prima publicare a acestui edict, căci la din contra procesul divorțial, intentat asupra-i de soția lui se va pertractă și decide și in absența lui

Seliște, 8 Martiu, 1889.

Oficiul ppresbiteral gr. or. al Seliștei. Dr. Nicolae Maier, protopresbiter.

Sz. 1279/889 plg. [59] 1 3

Hirdeimény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék közhirrét teszi, hogy id. Zeyk Jozsefné és társa birtokosok által beadott kereset folytán Panád község ital-mérési jogának arányosítása megengedhetősége és az aránykulcs megállapítása feletti tárgyalásra határnapul 1889 évi Május hó 20-ik napjának d. e. 9 órája Panád község házához tüzetik ki, mely határnapra az összes érdekeltet a birt. rend. ut. 15 §-ra való figyelemzetéssel azzal idéztetnek meg, hogy a keresetet a hivatalos

órak alatt ezen kir. törvényszéknél, valamint Panád község előjáróságánál megtekinthetik. Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1889 évi Mártius hó 26-án tartott üléséből. Nagy Lajos, elnök. Zakariás Ede, jegyző

Picăturile de stomach Mariazeller,

care lucră de minune în contra tuturor boalelor de stomach.

Neaseménat mai bune, ca ori cari altele, pentru lipsa de apetit, și slăbiciunea stomachului, respirație, vânturi, răgăeli acre, colică, catar de stomach, acerea, formarea de peatră, producerea de prea multă flegmă, galbinare, greață și vărsături, (vomări), durere de cap (in cazul când provine dela stomach), convulsii de stomach, constipațiune sau încercare, încărcarea stomachului cu mâncări și beuturi, limbrici, splină, ficat, și hemoroizi. Pretul unei sticle împreună cu manuducerea la întrebuintarea lor 40 cr., o sticlă duplă 70 cr. [1907] 23-52

Espositul-Central prin farmacistul Carl Brady, Kremzier (Moravia).

Picăturile de stomach Mariazeller nu sunt un arcan. Părțile constitutive sunt arătate la fie care sticlă pe explicarea la întrebuintarea lor. Veritabile se pot căpăta mai în toate farmaciile. Avis! Picăturile veritabile de stomach Mariazeller, se falsifică și imitează in multe părți. Ca semn al veritabilității, are se se ia totdeauna, embalgia cu care se învelesce sticla, și care e roșie și in partea de deasupra provădută cu marca fabricii, având pe lângă aceasta de a se mai observa, ca explicarea la întrebuintarea lor, care se află la fie care sticlă se fie imprimată in tipografia lui H. Gusek in Kremzier.

Veritabile se pot căpăta: Sibiu, farmacia Wilh. Morscher, farmacia Karl Müller, farmacia August Teutsch, farmacia Karl Herzberg, — Hațeg, farmacia Iosef Osonka. — Sasz-Regen, farm. Emil Wermescher. — Orăștie, farmacia George Deak, farmacia Ios. Graffius, farmacia N. Vlad. — Avrig, farmacia Keresit. — Sătulung, farmacia Gustav Iekelius. — Alba-Iulia, farmacia Iul. Fröhlich. — Medias, farmacia Schuster. — Sas-Sebeș, farmacia Ludwig Binder, farmacia I. C. Reinhard. — Aiud, farmacia Em. Kovács, — Petroșeni, farmacia G. Gerbert. — Mercuria, farmacia Chr. Fr. Schimert. — Făgăraș, farmacia Pildner, farmacia Hermann. — Căhalm (Köhalom), farmacia Eduard Melas. — Sătulung Hozzufalu), farmacia GustavJekelius.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1888.

Table with multiple columns for train routes: Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, Budapesta-Arad-Teiuș, Teiuș-Arad-Budapesta, Copșa mică-Sibiu, etc. Includes train numbers, departure times, and arrival times.